

33. Perjantaina 21 päivänä maaliskuuta 1997

kello 13

Päiväjärjestys

Ilmoituksia

Kolmas käsittely

1) Hallituksen esitys laeiksi alkoholilain 3 ja 60 §:n ja vuoden 1968 alkoholilain 93 §:n sekä alkoholi- ja alkoholijuomaveroista annetun lain 3 §:n muuttamisesta ... 876

Hallituksen esitys 3/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö 2/1997 vp

Ainoa käsittely

2) Puhemiesneuvoston ehdotus Eduskunnan kirjaston ohjesäännön muuttamisesta

Puhemiesneuvoston ehdotus 1/1997 vp
Sivistysvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

Ensimmäinen käsittely

3) Hallituksen esitys kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuslakien muutoksenhaku, itseoikaisua, päätöksen poistamista ja virheen korjaamista koskevien säännösten muuttamisesta

Hallituksen esitys 7/1997 vp
Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö 5/1997 vp

Lähetekeskustelu

4) Lakialoite laiksi vuorotteluvapaako-keilusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta 880
Lakialoite 22/1997 vp (Päivi Räsänen /skl ym.)

Mietintöjen pöydällepano

5) Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko "Suomi ja Euroopan tulevaisuus" 884

Valtioneuvoston selonteko 3/1996 vp
Tulevaisuusvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

Puhetta johtaa puhemies Uosukainen.

Nimenuudossa merkitään poissa oleviksi ensimmäinen varapuhemies Pesälä sekä edustajat Anttila U., Antvuori, Backman, Brax, Gustafsson, Heinonen, Huotari, Huttu-Juntunen, Hämäläinen, Juhantalo, Juurola, Kanerva I., Kautto, Kemppainen, Krohn, Kukkonen J., Lax, Lehtosaari, Markkula M., Markkula-Kivisilta, Mönkäre, Nurmi, Penttilä, Pietikäinen M., Pui-
to, Rehula, Rinne, Rosendahl, Siimes, Skinnari, Soininvaara, Suhola, Tarkka, Vanhanen, Virtanen, Vuorensola ja Wahlström.

Nimenuudon jälkeen ilmoittautuvat ensimmäinen varapuhemies Pesälä ja ed. Kautto.

Ilmoitusasiat:

Lomanpyynnöt

Vapautusta eduskuntatyöstä saavat tästä päivästä sairauden vuoksi ed. Nurmi, virkatehtävien vuoksi edustajat Heinonen, Kemppainen ja Rosendahl sekä yksityisasioiden vuoksi edustajat Antvuori, Backman, Gustafsson, Huttu-Juntunen, Juurola, Kautto, Lehtosaari, Penttilä, Pesälä, Rinne ja Tarkka.

Uudet hallituksen esitykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että tasavallan presidentti on tänään antanut eduskunnalle hallituksen esitykset n:ot 19—25.

Kirjalliset kysymykset

P u h e m i e s : Ilmoitetaan, että eduskunnalle ovat, puhemiehelle osoitettuina, saapuneet vastaukset kirjallisiin kysymyksiin n:ot 1, 11, 13, 19—22, 24, 26, 29—34, 37, 39, 40, 42, 43, 46, 48, 49, 54, 56 ja 57. Nämä kysymykset vastauksineen on nyt jaettu edustajille.

Päiväjärjestyksessä olevat asiat:

1) Hallituksen esitys laeiksi alkoholilain 3 ja 60 §:n ja vuoden 1968 alkoholilain 93 §:n sekä alkoholi- ja alkoholijuomaverosta annetun lain 3 §:n muuttamisesta

Kolmas käsittely

Hallituksen esitys 3/1997 vp

Sosiaali- ja terveystieteiden valtiokunnan mietintö 2/1997 vp

P u h e m i e s : Toisessa käsittelyssä päätetyt lakiehdotukset voidaan nyt hyväksyä tai hylätä. Viime täysistunnossa julistettiin keskustelu asiasta päättyneeksi.

Keskustelussa on ed. Alaranta ed. Pehkosen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Hyväksyessään lakiehdotukset eduskunta edellyttää, että hallitus ryhtyy nopeasti toimenpiteisiin lasten ja nuorten lisääntyneen alkoholin käytön vähentämiseksi.”

Ed. Kankaanniemi on ed. Pehkosen kannattamana ehdottanut perusteluissa lausuttavaksi: ”Eduskunta edellyttää, että hallitus valmistelee esityksen säännösten muuttamiseksi niin, että alkoholi juomien nauttiminen kielletään julkisilla paikoilla yhtenäisesti koko maassa.”

Selonteko myönnetään oikeaksi.

Lakiehdotukset hyväksytään.

Lakiehdotusten kolmas käsittely julistetaan päättyneeksi.

P u h e m i e s : Lopuksi päätetään perustelu- lausumaehdotuksista.

Äänestykset ja päätökset:

Äänestys ed. Alarannan ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Alarannan ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 73 jaa- ja 82 ei-ääntä; poissa 44. (Ään. 1)

Eduskunta on hyväksynyt ed. Alarannan ehdotuksen.

Äänestys ed. Kankaanniemen ehdotuksesta.

Mietintö ”jaa”, ed. Kankaanniemen ehdotus ”ei”.

P u h e m i e s : Äänestyksessä on annettu 101 jaa- ja 52 ei-ääntä; poissa 46. (Ään. 2)

Eduskunta on hyväksynyt mietinnön.

Asia on loppuun käsitelty.

2) Puhemiesneuvoston ehdotus Eduskunnan kirjaston ohjesäännön muuttamisesta

Ainoa käsittely

Puhemiesneuvoston ehdotus 1/1997 vp

Sivistysvaliokunnan mietintö 2/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sivistysvaliokunnan mietintö n:o 2. Ensin sallitaan asiasta yleiskeskustelu, sen jälkeen ryhdytään päätösehdotuksen yksityiskohtaiseen käsitte- lyyn.

Yleiskeskustelu:

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa rouva puhemies! Tässähän on nyt kyseessä kirjaston ohjesäännön muuttaminen ja tarve siihen on syntynyt kirjaston palvelujen uudistamisella ja monipuolistumisel- lä sekä ennen kaikkea EU-toimintojen jne. lisääntymisellä. Nämä palvelukokonaisuudet järjestetään nyt uudelleen.

Meillähän on hyvin edistyksellinen kirjasto eduskunnassa. Se on valtio-opin ja juristerian alueella Suomen suurin ja laajin sekä myös erit- täin hyvin hoidettu. Itse kirjaston hallituksen jä- senenä voin sanoa, että myös kansanedustajien

palvelut kirjastossamme ovat erinomaisesti hoidetut ja jatkuvasti pyritään niitä myös kehittämään.

Toivonkin, että edustajat käyttävät kirjastomme palveluja, myös uusitun organisaation luomia palveluja laajamittaisesti hyväkseen. Voin todeta, että ihan Euroopan mittapuun mukaan jos Euroopan parlamenttien kirjastoja vertaillaan keskenään, niin meidän kirjastomme on varmasti siellä eturivissä, ellei ykkönen.

Yleiskeskustelu julistetaan päättyneeksi.

Yksityiskohtaisessa käsittelyssä hyväksytään keskustelutta päätösehdotuksen 1 §, 2—7 § ja 2 §:n edellä oleva väliotsikko, 15, 16, 19, 20, 22, 23, 23 a, 23 b, 24, 28 ja 29 §, voimaantulosäännös, johtolause ja nimike.

P u h e m i e s : Eduskunta päättäne, että nyt hyväksytyt Eduskunnan kirjaston ohjesäännön muutokset tulevat voimaan 1 päivänä huhtikuuta 1997.

Hyväksytään.

P u h e m i e s : Eduskunta päättäne, että ohjesäännön muutos julkaistaan Suomen säädöskokoelmassa.

Hyväksytään.

Asia on loppuun käsitelty.

3) Hallituksen esitys kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuskien muutoksenhakua, itseoikaisua, päätöksen poistamista ja virheen korjaamista koskevien säännösten muuttamisesta

Ensimmäinen käsittely
Hallituksen esitys 7/1997 vp
Sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö 5/1997 vp

P u h e m i e s : Käsittelyn pohjana on sosiaali- ja terveystoimikunnan mietintö n:o 5.

Keskustelu:

Ed. H y s s ä l ä : Arvoisa rouva puhemies! Nyt on kyseessä Kansaneläkelaitoksen hoitamien etuuskien muutoksenhakua koskeva esitys. Esityksen tarkoituksena on yhdenmukaistaa eri

etuuskien muutoksenhakua ja takaisinperintää koskevia säännöksiä. Esitys on pääosiltaan asiallinen ja harkittu eli yhdenmukaisuus toteutuu, kun kyse on muutoksenhausta.

Sen sijaan takaisinperinnän kohdalla on yhdenmukaisuudesta tarpeettomasti ja perusteettomasti lipsuttu. Takaisinperinnässä ei voimassa olevissa säännöksissä ole säädetty, lukuun ottamatta työttömyysturvalakia ja työmarkkinatukilakia, sitä, minkälainen osuus etuudesta, esimerkiksi sairaus-, äitiys-, erityisäitiys-, vanhempain- ja isyysrahasta on jätettävä perinnän ulkopuolelle. Tarkoitin tällä ns. suojaosuutta.

Käytännössä useat paikallistoimistot perivät esimerkiksi kuittaamalla koko päivärahan, jolloin vakuutetulle ei jää maksettavaksi laisinkaan, vaan koko etuus menee takaisinperinnän maksamiseen eli siihen kuittaamiseen. Näin saattaa mennä esimerkiksi äitiys- ja vanhempainraha kokonaisuudessaan takaisinperintään eli vakuutetulle ei jää käteen etuutta laisinkaan. Tällainen perintä ei ole tarkoituksenmukaista eikä se ole oikein hallitusmuodon 15 a §:n mukaistakaan, sillä hallitusmuodossahan sanotaan tässä kyseisessä kohdassa, että lailla taataan jokaiselle oikeus perustoimeentulon turvaan työttömyyden, sairauden, työkyvyttömyyden ja vanhemmuuden aikana sekä lapsen syntymän ja huoltajan menetyksen perusteella. Nyt tämä lailla taattu ja hallitusmuodossa turvattu oikeus perustoimeentuloturvaan poistetaan paikallistoimiston takaisinperintäpäätöksellä.

Voimassa olevissa työttömyysturva- ja työmarkkinatukilaeissa sen sijaan on olemassa suojaosaukset. Niissä noudatetaan suojaosuuden osalta ulosottolain säännöksiä. Tätä menettelyä näissä laeissa on jatkossakin tarkoitus noudattaa. Nyt täytyykin ihmetellä ja kysyä, millä tavoin kyseiset etuudet poikkeavat esimerkiksi sairausvakuutuslain mukaisista etuuskista, jotta erillinen menettely suojaosuuden osalta olisi perusteltua.

Eivät mitenkään, koska kyseessä ovat saman arvoiset perustoimeentuloturva tarjoavat etuudet. Siten niitä tulisi kohdella myös samalla tavoin takaisinperinnän ja suojaosuuden osalta. Erillinen menettely asettaa ihmiset eriarvoiseen, huonompaan asemaan, kun on kyse sairaudesta tai raskaudesta ja lapsen hoitamisesta verrattaessa tilannetta työttömyysturvan saajiin. Näin siitä huolimatta, vaikka perustoimeentuloturvan eri muodot on yhtäläisesti taattu hallitusmuodossa. Näin ollen takaisinperintää toimeenpantaessa olisi huolehdittava siitä, että käyttöön jäävä toi-

meentuloa varten tarvittava välttämätön tulo olisikin todella riittävä.

Tämä kyseinen ehdotus, joka nyt meillä on käsiteltävänä, jättää liikaa harkintavaltaa paikallistoimistoille ja saattaa johtaa siihen, että osassa Suomea perintä ja kuittaus ovat hyvin kohtuullisia ja osassa hyvin tiukkoja. Lisäksi sanonta "toimeentuloa varten tarvittava välttämätön tulo" on aika vaikeasti arvioitavissa oleva käsite ja siihen vaikuttavat liiaksi mielestäni toimihenkilöiden subjektiiviset näkemykset siitä sekä arvot ja elämäkokemus. Kun näin asianlaita on eli tämä saattaa hyvin paljon vaihdella ja on otettava huomioon kyseiset seikat, jotka jo mainitsin, niin olemme jättäneet keskustan ryhmässä vastalauseen ja tulemme sen esittämään.

Arvoisa rouva puhemies! Koska tässä hallituksen esityksessä ei perusturvaa varmisteta mitenkään kyseisissä tapauksissa, niin tämä voi johtaa, kuten mainitsin, asiakkaiden kannalta hyvin kohtuuttomiin vaikeuksiin ja vaarantaa kansalaisten välistä yhdenvertaisuutta ja tuoda aivan "turhaan" ihmisiä suotta toimeentulotuki-luukulle. Mielestämme mietintöön liitetty ponsi ei riitä takaamaan kansalaisille riittävää turvaa tässä asiassa. Näin ollen tulemme ehdottamaan tämän vastalauseen mukaista muotoa.

Ed. P e r h o (vastauspuheenvuoro): Arvoisa puhemies! Ed. Hyssälä kiinnitti huomiota siihen, että takaisinperinnällä ei vaarannettaisi etuuden saajan vähimmäistoimeentuloa, ja kertoi keskustan vastalauseessa esittävän muutosta tähän kohtaan. Lain perusteluissa todetaan, että etuuden saajalle tulisi aina turvata vähimmäistoimeentulo, ettei hänen toimeentulonsa vaarantuisi takaisinperinnän takia. Valiokunta on viitanut tähän perusteluun ja esittänyt ponnen nimenomaan siitä, että takaisinperinnän säännöt tulee ohjeistaa, jolloin taataan yhdenmukainen kohtelu maan eri osissa. Sitä vaaraa, johon ed. Hyssälä viittasi, ei näin ollen olisi. Takaisinperinnästä on jo pitkä käytäntö. Asiantuntijakuulemisessa kävi ilmi, että pelisäännöt ovat olemassa perheen tai yksilön tilanteen huomioon ottamiseksi. Siinä mielessä pidän ed. Hyssälän ja keskustan pelkoja tältä osin aiheettomina.

Ed. H y s s ä l ä (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kelan tilastojen mukaan kuitenkin, viittaa ed. Perhon vastaukseen, etuus kuitataan hyvin kategorisesti, joten riippuen alueesta — Kela jakautuu viiteen eri alueeseen — tämä sovellus ei välttämättä ole toiminut hyvin,

koska on ollut alueita, joissa on toimittu niin, että ei ole jäänyt mitään maksettavaa vakuutetulle.

On muistettava, että Kelan ohjeet eivät ole sitovia, vaan ne ovat ohjaavia, jolloin säännöksen soveltaminen on viime kädessä kiinni paikallistoimiston ja alueen omaksumasta linjasta, joten olisimme halunneet tähän voimakkaampaa sanamuotoa.

Ed. K u o p p a : Arvoisa puhemies! Takaisinperintä on tietenkin hyvin tärkeä kohta ja saattaa aiheuttaa monille ihmisille melkoisia ongelmia. Hallitushan esittää itseoikaisumenettelyä parannettavaksi. On tietenkin hyvä, että sitä parannetaan. Tämä on selvä edistysaskel nykyiseen tilanteeseen.

Tästä huolimatta kuitenkin jää melkoisia ongelmia erityisesti työkyvyttömyyseläkkeen hakijoille, joilla on tullut täyteen 300 sairausrahapäivää ja joille ei sen jälkeen myönnetäkään eläkettä. He ovat työkyvyttömiä, heillä on B-todistus lääkäriltä. He eivät saa eläkettä, ja alkaa jopa monen vuoden odottelu siitä, mistä he toimeentuloturvana saavat. Koska he ovat sairaita, he eivät pääse työttömyyskortistoon eivätkä voi saada työttömyysturvaa. Sitten esimerkiksi kahden kolmen vuoden päästä vakuutusosoikeus toteakin, että he ovat työkykyisiä. Tämä on tässä mielestäni todellinen ongelma, koska hakemusten käsittely kestää vakuutusosoikeudessa jopa toista vuotta. Näin ollen ihmisten oikeusturva näissä tapauksissa todella huononee.

Kun nyt on katsottu tilastoja, on yhä selkeämmin käynyt ilmi, että työkyvyttömyyseläkkeen myöntämiskäytäntö on selvästi kiristynyt, ja tästä syntyy yhä pahempia ongelmia. Yhä useampi ihminen joutuu toimeentulovaikkeuksien piiriin. He eivät ole työkykyisiä, mutta heillä ei ole oikeutta sairauspäivärahaan eikä myöskään työkyvyttömyyseläkkeeseen. Tähän tulisi puuttua.

Työkyvyttömyyseläkkeiden ja yksilöllisten varhaiseläkkeiden hylkäysprosentit ovat nousseet 1990-luvulla verrattuna 1980-luvun jälkipuoliskoon. Kansaneläkelaitoksen tilastoistakin voidaan laskea, että vuonna 1995 kaikista työkyvyttömyyseläkehakemuksista hylättiin 14,9 prosenttia, kun esimerkiksi vuonna 1986 hylkäysprosentti oli 8,7 prosenttia. Uusien eläkehakemusten hylkäysprosentti nousi samaan aikaan 13,9 prosentista 24,5 prosenttiin. Voidaan kysyäkin, ovatko suomalaiset lääkärit, jotka kirjoittavat työkyvyttömyysarvioita ja työkyvyttömyys-

todistuksia, menettäneet ammattitaitonsa 90-luvun alkupuolella. Sen sijaan eläkehakemusten määrä itse asiassa on laskenut. Siinä ei ole tapahtunut nousua.

Eläketurvakeskuksen tilastojen mukaan yksityisen sektorin työkyvyttömyyseläkehakemusten hylkäysprosentti nousi 15,1 prosentista vuonna 1991 20,2 prosenttiin vuosina 1995—1996. Näin ollen myös tällä puolella on merkittävästi kiristetty sitä, miten ihmiset saavat työkyvyttömyyseläkkeen.

Tässä vaiheessa esitän myös kysymyksen; onko sitten eläkevakuutusyhtiöitten eläkepäätösten ratkaisijoiden ammattitaito kasvanut niin paljon, että pystyvät arvioimaan ihmisten työkykyisyyden paljon paremmin kuin potilaita hoitavat lääkärit, jotka todella ovat tutkineet potilaat joskus hyvinkin tarkkaan, ennen kuin työkyvyttömyyseläkehakemuksia eli B-todistuksia kirjoitetaan.

Tästä on myös tehty tutkimus, Eläketurvakeskuksen julkaisema selvitys Työkyvyttömyyseläkkeen hylkäykset vuosina 1990—1995. Siinä todetaan muun muassa näin: ”On myös mahdollista, että taloudellisen tilanteen kiristyminen ja paine eläkemenojen säästämiseen ovat vaikuttaneet ratkaisutoiminnassa mukana olevien asenteisiin siten, että lääketieteellisen näytön vaatimus on entisestään korostunut.” Eli ei riitäkään se, että henkilö on työkyvytön, vaan vaaditaan paljon enemmän. Mielestäni tässä on paljon suurempi epäkohta kuin se, että joissakin tapauksissa suoritetaan takaisinperintää.

Valiokunta otti myös mietintöönsä kannan siitä, että jos eläkelaitoksen virkailija tekee virheen, joka ei riipu asiakkaasta, niin silloin, kun takaisinperintää harkintaa, takaisin perittävän summan määrittelyssä on otettava huomioon eläkelaitoksen virkailijan tekemä virhe, koska tänä aikana, kun on virheellisesti maksettu mahdollisesti etuutta hakijalle, niin sinä aikana hakija menettää oikeuden muihin mahdollisesti hänelle kuuluviin sosiaaliturvaetuuksiin. Nyt valitettavasti näin ei monessakaan tapauksessa tapahdu, vaan jos Kansaneläkelaitoksen puolelta on tullut virhe, niin silti koko määrä vaaditaan maksettavaksi takaisin, vaikka samanlaisesti henkilöllä olisi ollut oikeus muuhun sosiaaliturvaan, jonka hän näin ollen menettää. Tätä menettelyä ei pidetä oikeudenmukaisena. Valiokunta otti tähän mielestäni aivan oikean kannan, että takaisinperinnässä on asia huomioitava.

Arvoisa puhemies! On tietenkin selvää, että

kun takaisinperintää lähdetään suorittamaan, on varmistauduttava siitä, että henkilölle, jolta peritään takaisin liikaa maksettua sosiaaliturvaa, jää vähimmäisturva. Valiokunta oli tästä yksimielinen. On selvää tietenkin, että valiokunnan ponsi ei ole saman arvoinen kuin jos asia olisi laissa ja pykälissä selvästi määrätty. Siinä mielessä tietenkin keskustan vastalauseessa esittämä, että asia kirjoitettaisiin kaikkiin lakeihin, olisi tietenkin voimakkaampi.

Ed. Kautto ja ensimmäinen varapuhemies Pesälä merkitään läsnä oleviksi.

Ed. K e k k o n e n (vastauspuheenvuoro): Arvoisa rouva puhemies! Kuuntelin erittäin suurella mielenkiinnolla ed. Kuopan ihan hyvää puheenvuoroa ja otan sieltä yhden kohdan vastauspuheenvuoron tapaan kommentoitavaksi.

Kun hän ihmetteli lääkärin käytöksen muutumista 90-luvulla, niin se on kyllä seikka, joka ansaitsee enemmän huomiota kuin mitä siihen tähän mennessä on kiinnitetty. Ei voi olla niin, että arvovapaa tiede, jollainen lääketiede on, toimii niin eri tavalla erilaisissa yhteyksissä siitä riippuen, mitä ympärillä tapahtuu, kuin lääkärin kohdalla näyttää tapahtuvan. Tässä mielessä minusta ed. Kuoppa puuttui hyvin olennaiseen asiaan ja heitti melkomoisen haasteen lääkäreille. Miltä arvopohjalta he ponnistavat, jos toimivat sillä lailla eri tavoin eri vuosikymmeninä kuin mitä nyt on tapahtunut?

Ed. A i t t o n i e m i: Rouva puhemies! Ed. Kuoppa totesi, että eläkehakemusten hylkäysprosentti on kasvanut. Se varmasti pitää paikkansa. Eilen illalla, kun keskusteltiin vapaaehtoisten eläkemaksujen verovähennyksestä, asiaa sivuttiin ja hyvin asiantunteva henkilö, ettei ollut ihan Kansaneläkelaitoksen valtuutettuja, väitti, että hylkäysprosentti on johtunut siitä, että hakemusten määrä on lisääntynyt aivan viime aikoina. Jokainen, joka osaa vähänkin Ojalan laskuoppia, tietää varsin hyvin, että eihän tämä vaikueta hylkäysprosentissa sinne eikä tänne periaatteessa, vaan kysymys on todella siitä, että hylkäysprosentit ovat lisääntyneet. Kysymys on siitä, ettei haluta antaa ihmisille eläkettä, vaikka ei olisi päättä tai jalkaa ollenkaan eikä minkäänlaisia työkykyä.

Mitä tulee lääkärin käyttäytymiseen, niin aina ovat virkalääkärit antaneet sen mukaisia

lausuntoja asioista kuin he virkavastuullaan kunnian ja omantunnon kautta katsovat, mutta Kelassa ja vakuutusyhtiöissä lääkärit, jotka eivät näe potilasta, tekevät päinvastaisia päätöksiä. Tämä on todella härskiä touhua ja pienempiinkin on eduskunnassa puututtu.

Meillä on Kansaneläkelaitoksen valtuutetut täältä. En nyt mene heidän osaltaan väittämään, että he käyvät pelkästään syömässä Kansaneläkelaitoksella, mutta pian alkaa taas sellainenkin ajattelu tulla mieleen kuten Suomen Pankin pankkivaltuusmiehistäkin, että mitään muuta ei tehdä kuin käydään lounas syömässä kokouksen yhteydessä. Täältä ei ole minkäänlaista viestiä viety Kansaneläkelaitokselle, vaikka meillä pitäisi olla poliittiset valvojat eduskunnasta. Heitä pitäisi ruveta tuijottamaan oikein ammatikseen, jotta he alkaisivat herätä ja hoitamaan tehtäviään.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Itseoikaisumenettely Kelan piirin kanssa on oikein hyvä asia. Tämähän on ollut käytössä jo aikaisemmin vakuutuslaitosten puolella ja sieltä on kokemuksia, miten se on toiminut. Siinä on koko ajan ollut vain se ongelma, että vaikka hoitava lääkäri onkin todennut tutkiessaan, tähytäessään, mikä toimenpide milloinkin on ollut kysymyksessä, jonkin vamman ja syyt siihen, niin siitä huolimatta vakuutusyhtiön lääkärit ovat potilasta näkemättä, mahdollisesti vielä vähemmällä koulutuksella, monessa tapauksessa he eivät ole erikoisspesialisteja, päässeet toiseen johtopäätökseen ja tyssänneet korvaukset. Kun ihminen valittaa, niin vakuutusyhtiön lääkäriä kuitenkin siinä tilanteessa uskotaan enemmän eikä itseoikaisu sinällään ole kuitenkaan toiminut.

Tämä on, luulen niin, ongelma myös Kelan puolella. Jos Kelan lääkäri tekee samalla tavalla, mahdollisesti hänellä on yhtä pitkä koulutus ja tietämys, samanlaisen ratkaisun, niin se on arvovaltakysymys, jolloin itseoikaisu jää vähän vaillinaiseksi. Tämä on toisaalta hyvä asia. Vakuutusyhtiöiden puolella lienee itseoikaisuja 5—10 prosenttia kaikista tapauksista. Sekin on myönteinen seikka. Mutta koko ongelmatiikka on siinä, että meidän pitäisi saada lääkärikunta, niin kuin on puhuttu, ottamaan vastuunsa, etteivät he lähisi tietämäänsä sellaista, mitä eivät tiedä, niin kuin tänä päivänä tapahtuu.

Ed. R o j a l a : Arvoisa puhemies! Sairauseläkkeelle siirtymisen kynnys on todella noussut

80-luvulta 90-luvulle ihan selvästi. Siihen on varmasti monia syitä. Saattaa olla, että lääkärien ammattitaitokin on muuttunut, mutta siihen en niin kauheasti usko. Sen sijaan työnantajien asenne on aika paljon muuttunut. 80-luvulla sairuseläkettä käytettiin jopa saneerauskeinona. Sovittiin yhdessä työnantajan kanssa, että lähdetään sairuseläkkeelle.

Nyt, kun puhutaan lääkäreistä, niin täytyy todeta, että ainakin yksi lääkäri on kiinnittänyt ongelmaan huomiota. Ministeri Mönkäre on nimittäin käynnistänyt aika laajan selvitystyön, jossa verrataan niiden lääkärien lausuntoja, jotka tuntevat ihmisen, niiden antamiin, jotka tutkivat vaan papereita. Ainakin minä uskon ja tietysti myös toivon, että ministeri Mönkären selvitystyö johtaa joihinkin hyviin tuloksiin.

Ed. V i h r i ä l ä : Arvoisa puhemies! On hyvä, että ministeri Mönkäre on kyseisestä asiasta selvityksen käynnistänyt, mutta minä uskon, että tällä hetkellä, kun ajatellaan tilannetta ja lakiesitystä, mitä käsitellään, niin kaikkein parasta olisi, että toisessa käsittelyssä eduskunta hyväksyisi keskustan tekemän vastalauseen.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Lakiehdotusten ensimmäinen käsittely julistetaan päättyneeksi.

4) Lakialoite laiksi vuorotteluvapaakokeilusta annetun lain 2 §:n muuttamisesta

Lähetekeskustelu

Lakialoite 22/1997 vp (Päivi Räsänen /skl ym.)

P u h e m i e s : Puhemiesneuvosto ehdottaa, että asia lähetettäisiin työasiainvaliokuntaan.

Keskustelu:

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Vuorotteluvapaajärjestelmän kehittäminen on ollut viime päivinä julkisen keskustelun kohteena monelta kannalta, vaikka itse asiassa eduskunnassa työttömyydestä onkin kovin vähän viime aikoina keskusteltu.

Viime vuonna aloitettu työvuorottelukokeilu merkitsi uudenlaista avautusta työllisyyden kohtamiseksi työtä jakamalla. Sitkeästi jatkuva työttömyys on kansallinen tragedia, jota vas-

taan taistelussa tulee ottaa kaikki mahdolliset keinot käyttöön ja myös työn jakaminen eri tavoin.

Laki vuorotteluvapaakokeilusta tuli voimaan viime vuoden alussa ja on voimassa tämän vuoden loppuun asti. Jos sopimus vuorotteluvapaasta tehdään tämän vuoden loppuun mennessä, sen vuorotteluvapaan voi pitää vielä ensi vuoden aikana. Vuorotteluvapaahan on järjestely, jossa kokoaikatyössä ollut työntekijä siirtyy työnantajansa kanssa tehdyn sopimuksen mukaisesti vuorotteluvapaalle ja työnantaja palkkaa samaksi ajaksi työvoimatoimistossa työttömänä työnhakijana olevan henkilön.

Vuorotteluvapaan käyttö on valitettavasti jäänyt odotuksia vähemmäksi. Hallituksen asettamaan 15 000—20 000 käyttäjän tavoitteeseen ei ole päästy. Työn jakamisen merkittävimiksi esteiksi tässä kokeilussa ovat nousseet liian alhainen korvaustaso ja toisaalta eräät epätarkoituksenmukaiset rajoitukset ja ehdot vuorotteluvapaan myöntämiselle.

Työministeri Jaakonsaarella on ollut ilmeisen hyvää tarkoitusta ja pyrkimystä työvuorottelujärjestelmän kehittämiseksi, korvaustason nostamiseksi ja käyttöä rajoittavien säädösten joustavoittamiseksi. Ilmeisesti hänen poliittinen painoarvonsa ei ole kuitenkaan riittänyt niihin muutoksiin, joita hän olisi halunnut viedä läpi, joita hän on ilmoittanut haluavansa viedä läpi. Hän on esimerkiksi lehtikirjoituksessa todennut näin, tällä viikolla julkaistussa: ”En saanut riittävää kannatusta työmarkkinaosapuolilta enkä hallituksessa.” Olisikin kiintoisaa tietää, mitkä osapuolet hallituksessa ovat näiden työllistämisen esteiden poistamista vastustaneet.

Ministeri Jaakonsaari on myös kertonut, että epäonnistuneista yrityksistä huolimatta vuorotteluvapaajärjestelmän jatkamisesta ja kehittämistä päätetään tämän vuoden kuluessa hyvissä ajoin ennen kuin kokeilu-aika päättyy.

Lakialoite, joka nyt on käsiteltävänä, on tehty tämän keskustelun vauhdittamiseksi ja myös osaltaan ministeri Jaakonsaaren pyrkimysten tukemiseksi. Olen puuttunut aloitteessani erääseen vuorotteluvapaajärjestelmän ongelmaan, josta itse olen saanut kansalaisilta yhteydenottoja.

Mielestäni lakia tulisi muuttaa niin, että vuorotteluvapaalle voisi jäädä myös äitiys-, isyys- ja vanhempainloman jälkeen. Nimittäin vuorotteluvapaata tutkimusten mukaan käytetään kaikkein tavallisimmin juuri lasten- ja kodinhoitoon. Lain jäykät ehdot kuitenkin estävät vuorottelun käyttöä silloin, kun lapset ovat pie-

nimmillään äitiys- ja vanhempainloman jälkeen. Vuorotteluvapaan edellytyksenä on se, että työntekijän työssäolo- ja palvelussuhde samaan työnantajaan on kestänyt yhtäjaksoisesti vähintään vuoden välittömästi ennen vuorotteluvapaan alkamista. Tähän vuoden ajanjaksoon voi sisältyä yhteensä enintään 30 päivän palkaton poissaolo, ja silloin edellytetään, että henkilö on 13 viime kuukauden aikana ollut työssä samalla työnantajalla vähintään 12 kuukautta. Näiden ehtojen johdosta äitiys- tai vanhempainloman jälkeen henkilöllä ei ole vuoteen mahdollisuutta vuorottelukorvaukseen, vaikka näiden tukien joustava ja tarkoituksenmukainen käyttö tätä edellyttäisi.

Mainitsin, että vuorotteluvapaan ajankäyttösuunnitelman merkittävien yksittäinen asia on ollut juuri lastenhoito. Työvuorottelun seuranta-tutkimuksessa viime vuonna yleisimmin mainittu yksittäinen asia oli lastenhoito. Vastaaajista 20 prosenttia käytti vapaansa siihen.

Ministeri Jaakonsaari eräässä vastauksessaan asiaa koskevaan kirjalliseen kysymykseen totesikin joulukuun 13 päivänä viime vuonna näin: ”Se seikka, että hoivatyö näyttää muodostuvan yhdeksi keskeisimmistä vuorotteluvapaan käyttö-tarkoituksista, vahvistaa sitä käsitystä, että ainakin äitiysloman osalta nykyinen työssäoloehto saattaa muodostaa jossakin tapauksessa epätarkoituksenmukaisen rajoituksen.”

Näistä syistä esitän aloitteessani, että lakiin tulisi sellainen lisäys, että vuorotteluvapaan edellytyksenä on, että työntekijän työssäolo- ja palvelussuhde samaan työnantajaan on yhdenjaksoisesti kestänyt vähintään vuoden välittömästi ennen vuorotteluvapaan tai vuorotteluvapaata edeltäneen äitiys-, isyys- tai vanhempainloman alkamista.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Vuorotteluvapaalaki on sinällään ollut hyvä laki, ja hyvä että sellainen saatiin aikaan. Jo alun perin siinä on ollut niitä ongelmakohtia, joita ed. Räsänenkin lakialoitteessaan esittää. Äitiys-, isyys- ja vanhempainloma katkaisee ikävällä tavalla oikeuden, jos viimeisen vuoden aikana on tällaisella ollut, ja se on sinällään ollut huono asia kokonaisuutena. Monissa muissa lainsäädännön kohdissa tapauksissa, jotka koskevat vähän saman tyyppisiä asioita, on tämä puoli otettu huomioon. Jatkoa ajatellen tämän pitäisi kehittyä sillä tavalla, että äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakausi on niin kuin työaikaa. Tässähän on kuitenkin kysymys siitä, millä tavalla työtä voidaan

jakaa, millä tavalla saadaan työtön ihminen töihin, koska tässäkin aina otetaan työtön töihin ja työssä oleva väistyy määrätiksi ajaksi vuorotteluvapaalle.

Isompana ongelmanahan on ollut korvaustasokysymys. Alun perin silloin, kun vuorotteluvapaalakea valmisteltiin, alkuperäinen tarkoitus oli sellainen — oliko se jokin työryhmä, joka tätä mietti — että tavoitteeksi asetettiin 80 prosentin taso työttömyyskorvauksista, mutta sitten lakiesityksessä se jostakin ihmeen syystä oli pudonnut 60 prosenttiin. Korvaustaso on ehdottomasti matala. Jos lasketaan mitä hyvänsä normaalkansalaisen palkkaa ja siitä tulevaa korvaustasoa, se menee useimmassa tapauksessa lähelle peruspäivärahan tasoa, perusturvaa, vaikka olisi ansiosidonnaisesta päivärahasta kysymys, ja moni köyhempi, vähävaraisempi ihminen ei pysty jäämään tälle vapaalle.

Kun ajatellaan tulevaisuutta, mitä pitäisi tehdä, ed. Räsänen lakialoite äitiys-, isyys- ja vanhempainrahakauden vaikuttamattomuudesta heikentävästi pitäisi ottaa huomioon ja lisäksi korvaustason korottaminen.

Sen lisäksi ed. Räsänen totesi puheessaan, että ministeri Jaakonsaarella ei ole riittävä painoarvo tässä kysymyksessä. Itse olen selvittänyt aika vahvasti tätä ja etsinyt tähän ratkaisua, millä tavalla tämä voitaisiin saada eteenpäin. Jo silloin alkuvaiheessa työnantajapuoli suhtautui hyvin nihkeästi jo ensinnä korvaustasokysymykseen ja yleensä koko vuorotteluvapaajärjestelmään. En tiedä, mikä syy lienee ollut asenteiden takana, eikö sitten halutakaan yhteisesti osallistua työttömyyden voittamiseen tai puolittamiseen, kuitenkin vähentämiseen, sanotaan niinpäin, koska kukaan ei lopullisesti tiedä, mihin tämä johtaa. Mutta lopputuloksen pitää olla, että me voittamme työttömyyden.

Käsitin niinpäin ministeri Jaakonsaaren puheesta, että on kysymys siitä, että tänä päivänä on työnantajapuolella jarrutekijä eli työnantajaleirissä vedotaan siihen, että kun asia on työmarkkinapöydässä sovittu, sitä ei voi lähteä muuttamaan sopimatta uudelleen. Tässä on se herkullinen pala nyt, että kun tulevat työmarkkinatunnustelut ja -neuvottelut, siinä vaiheessa pitäisi hyvissä ajoin jo olla valmiit siihen, että nämä epäkohdat poistettaisiin. Toivon mukaan työnantajapuolikin sitten lähtee mukaan tähän, että nämä epäkohdat voidaan poistaa, ja tältä osin saataisiin se alkuperäinen tavoite, joka lähti siitä, että 20 000—25 000 ihmistä voitaisiin vuodessa saada vuorotteluvapaalle, toteutumaan sitten

ensi vuoden puolella. Eli jo ensi vuonna olisi sellainen tavoite mahdollinen.

Hallituksen sisällä on vaikea lähteä arvioimaan, mutta uskoisin, että eivätköhän työnantajapiiriä lähellä olevat tahot ilmeisesti ole jarrumiehiä myös hallituksen sisällä, kun ed. Räsänen kyseli, ketkä mahtavat olla siellä jarrupolkimen painajat.

Ed. Aittoniemi: Rouva puhemies! Olen aina jankuttanut sitä, ettei tämä työttömyyttä vähennä, työllinen ja työtön vain vaihtavat yhdeksi vuodeksi paikkaa ja ongelmia keskenään. Tästä on kysymys. Varmasti nämä asiat, jotka tällä aloitteella yritetään korjata, ovat oleellisia nekin, mutta minä olen koko ajan nähnyt eräänä syynä siihen, että vuorotteluvapaa ei tule menestymään kovin mittavana, sen että työnantajat eivät mielellään luovu kokeneesta työntekijästään, johon ovat luottaneet työtehtävissä, ja ota uutta työntekijää, jota he eivät tunne ja jonka he joutuvat tehtäviin kouluttamaan. Näin ollen työnantajan puolelta on varmasti jossakin määrin tähän jarrutusta, ja kun sitten palkkauksen ja korvaustason suhteen ei ole imua niin kovin paljon luopumista tai vuorotteluvapaalle lähtöä ajattelevan työntekijän taholta, niin ei ole lykyä siltä puolelta eikä vetoa toiselta puolelta. Työnantajan etu on se, joka jarruttaa tätä asiaa. Muutama tuhat tietysti tulee, mutta sitten kun lähdetään menemään suurempiin määriin, silloin se tulee esteeksi ja vastaan. Minä uskon, että näitä vuorotteluvapaita ei kovin paljon enempää tulla toteuttamaan kuin on ollut tähänkään saakka.

Ed. Saari: Arvoisa rouva puhemies! Ed. Räsänen aloite on hyvään tähtäävä, ja toivotan sille siinä mielessä onnea ja menestystä jatkossa. Vuorotteluvapaajärjestelmä on oikean suuntainen yritys työttömyyden vähentämiseksi, mutta tähänastiset toimenpiteet ovat olleet aivan riittämättömiä. Järjestelmää on kehitettävä, se on kovin byrokraattinen ja jäykkä. Ennen kaikkea ihmiset ottavat kantaa ja ratkaisevat asiansa korvaustason perusteella. Jäykkyyttä kuvannee sekin, että jos jokin edistyksellinen kunta olisi halukas korottamaan korvaustasoa tietyllä osuudella, muistaakseni Helsingin kaupunki eli valmis tähän, törmättiin siihen byrokraattiaan, että ei saa tulla muita tuloja kuin tämän järjestelmän kautta asianomaiselle ihmiselle ohjautuu.

Kaiken kaikkiaan pitää olla aika nöyrä työt-

tömyyden voittamiseen tähtäviä keinoja valittaessa. Tämä ei ole suinkaan ainoa keino mutta eräs tapa lievittää jättityöttömyyden tuskaa. Tässä mielessä päätän puheenvuoroni toteamalla, että kaiken kaikkiaan meidän on voitava jakaa työtä radikaalisti ihan eri tavalla kuin tähän asti sitä on jaettu.

Ed. Uotila: Arvoisa rouva puhemies! Edellisen hallituksen aikana monta vuotta sitten olin puolueeni johdon mukana esittämässä sapattivapaajärjestelmän käyttöön ottoa silloiselle työministerille ja hallituksen edustajille. Edellisellä vaalikaudella ei tämä asia juuri edennyt, ja olen erittäin tyytyväinen, että vuorotteluvapaa eli sapattivapaakokeilu edes siinä määrin, kuin sitä on nyt viety eteenpäin, on pystynyt toteutumaan. Siinä on puutteita. Ed. Räsänen lakialoite puuttuu osaan siitä, mutta tietysti kaikista oleellisista puuteista, joka on kaikilla tavoilla näkynyt, on se, että korvaustaso vuorotteluvapaalle lähtiessä on liian alhainen.

Hallitushan on työllisyysohjelman tarkastuksessaan ottanut tavoitteeksi vuorotteluvapaan käyttäjämäärän nostamisen 20 000:een. Tällä hetkellä se lienee vain 5 000—6 000. Kuitenkin viime aikoina suosio on lisääntynyt ja se on tietysti positiivinen asia, mutta sen suosion edelleenlisäämiseksi rakenteellisia muutoksia järjestelmään tarvitaan. Tottakai ne sitten edellyttävät myös yhteistyötä työmarkkinajärjestöjen kanssa.

Se, että tämä olisi hölmön hommaa, niin kuin vähän tulkitseen ed. Aittoniemen asiaa tarkastelevan, ei kyllä pidä paikkaansa. Elinkeinoelämän valtuuskunta, Eva, julkaisi juuri äskettäin tutkimuksen suomalaisista asenteista ja suomalaisista mielipiteistä. Lähes 90 prosenttia suomalaisista on sitä mieltä, että työpaikoilla tänään ihmiset ovat niin kovan paineen alla, että he palavat loppuun ennen aikaansa. 86 prosenttia oli täysin tätä mieltä tai osittain tätä mieltä. Elikkä meillä on maassa todella sellainen tilanne, että sadattuhannet ihmiset kärsivät burn outista, loppuun palamisesta, liian kovista työpaineista, liian kovista vaateista työpaikoilla ja sadattuhannet syrjäytyvät yhteiskunnasta työttömyyden seurauksena.

Juuri tällaiset mallit, kuten vuorotteluvapaa, niin että vaihdetaan niitä paikkoja, tarjotaan mahdollisuuksia nuorille ja muillekin syrjäytymisvaarassa oleville työttömille saada kokemusta työelämästä, päästä työhön kiinni, harjaantumaan jne. ja annetaan samaan aikaan ihmisille,

jotka ovat todella kovan paineen alla, lähellä burn out -ilmiötä, loppuunpalamisilmiötä työpaikalla, mahdollisuus joko kehittää itseään haluamallaan tavalla, virkistäytyä ja viettää aikaa perheensä kanssa, yleensä irtautua ja kerätä voimia, ovat myös tämän suomalaisen työelämän ja suomalaisen työvoiman laadun, tehokkuuden ja myös tuottavuuden ylläpitämiskysymyksiä, että pidetään kokonaisuudessaan työvoimasta huolta. Pyritään tekemään työtä yhä enemmän tietysti työllisyyden parantamiseksi, mutta työttömien auttamiseksi myös muulla tavalla ja helpotetaan samalla myös työssä nyt liian kovilla olevien ihmisten asemaa.

Ed. T. Pohjola: Arvoisa puhemies! Eilisliltana oli esillä oma lakialoitteeni, jossa käsiteltiin yksityisen eläkevakuutuksen verotuen poistamista, ja silloin totesin, että näitä rahoja, jotka ovat tänä vuonna arviolta yli miljardi markkaa, voitaisiin nimenomaan käyttää siihen, että vuorotteluvapaajärjestelmää kehitettäisiin. Minä näen niin, juuri niin kuin ed. Uotila sanoi, että tänä päivänä ihmiset voivat todella huonosti työpaikoilla ja jos halutaan tasarvoisesti ja oikeudenmukaisesti jakaa työtä, niin vuorotteluvapaan kehittäminen on juuri oikea toimenpide.

Tein jo viime vuoden puolella kirjallisen kysymyksen, jossa kiinnitin huomiota juuri tähän vuorotteluvapaaseen mutta myös osa-aikaisiin kehittämiseen, ja esitin silloin, että osa-aikaisille voisi jäädä suoraan äitiyslomalta. Nyt voin todeta, että tämä on mennyt läpi ja tämän vuoden alusta lapsiperheet voivat, äiti taikka isä, jäädä osa-aikaisille äitiys- tai isyysloman jälkeen, mikä on helpottanut sitten näiden perheiden tilannetta ja siellä työssä jaksamista.

Olen todella tämän lakialoitteen takana. Vuorotteluvapaata pitäisi kehittää myös niin, että isyys-, äitiys- tai vanhempainrahalta on mahdollisuus jäädä vuorotteluvapaalle. Korostan, että tämä on sitä oikeata työn jakamista, koska tilalle on aina palkattava työtön.

Tiedän, että työministeri on tätä asiaa jo tämän vuoden aikana koettanut viedä eteenpäin, mutta valitettavasti työmarkkinajärjestöjen kesken tästä ei löytynyt yhteisymmärrystä. Uskon, että kun tämä kokeilu päättyy tämän vuoden lopulla ja ruvetaan miettimään sen vakinaistamista vuoden 98 alusta, silloin nämä asiat myös voidaan ottaa huomioon ja voidaan niitä työssä olevia pienten lasten vanhempia helpottaa tämän toiminnan kautta.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Ed. Saarinen puuttuikin erääseen tähän lakiin liittyvään jäykkyyteen eli, kun Helsingin kaupunki suunnitteli ylimääräisen korvauksen maksamista vuorotteluvapaalle siirtyville, niin se tulkittiin vuorottelukorvauksen maksamisen esteeksi.

Tässäkin yhteydessä ministeri Jaakonsaarella olisi ollut ilmeistä tahtoa poistaa tällainen turha jäykkyys, mutta hän totesi, että sekä työnantaja että palkansaajajärjestöt yhdessä katsoivat yksimielisesti, että mahdollinen lisäkorvauksen maksaminen samanaikaisesti vuorottelukorvauksen kanssa ei ole mahdollista nykyisten säännösten mukaan. Ja tässä haluttiin pysyä tiukasti siinä linjassa, mikä oltiin sovittu ja neuvoteltu.

Mielestäni nyt, kun käydään näitä keskusteluja vuorotteluvapaajärjestelmän kehittämiseksi eteenpäin, tämäkin tulisi ottaa hyvin vakavasti keskustelunaiheeksi.

Vielä haluan ed. Aittoniemen kommenttia pohtia, kun hän totesi, että vuorotteluvapaajärjestelmä ei vähennä työttömyyttä. Kyllä se mielestäni siinä mielessä vähentää, että vuorotteluvapaalle jäävä henkilö ei ole työtön, vaan hän on vuorotteluvapaalla oleva henkilö. Sen lisäksi tämä todellakin lievittää monella tavoin sekä työn ylikuormituksen että työttömyyden aiheuttamia henkisiä paineita.

Ed. L a h t e l a : Arvoisa rouva puhemies! Kysymys on sinällään työn jakamisesta sillä tavalla, että edes tässä tilanteessa voidaan pätkiä pitkiä työttömyysjaksoja näiltä ihmisiltä, mikä on henkisesti ja ammattitaidon kannalta hyvä asia, että voidaan saada pitkäaikaistyötön mahdollisesti työelämän piiriin, jolloin hän voi kehittää ammattitaitoaan eikä hän kokonaan vaiu synkkyuteen.

Ed. Aittoniemi puuttui ihan oleelliseen asiaan siinä mielessä, kun hän totesi, että työnantajat eivät halua lähteä mukaan. Nythän tämä käytäntö osoittaa, mitä nyt ollaan toista vuotta eletty, että siellä lähinnä julkinen sektori on lähtenyt tähän mukaan. Sielläkin aika nuivahkosti on monessa paikassa suhtauduttu eikä ole laskettu ihmistä, vaikka hän olisi halunnut jäädä vuorotteluvapaalle. Sitä asennemuuria pitäisi paljon murtaa. Mutta yksityinen sektori on siitä ongelmallinen, että monet alat eivät ole lähteneet ilmeisesti yhtään mukaan, vaikka siellä olisi kuitenkin hyvin paljon tarvetta. Teollisuudessa työntekijäpuolella olisi kuulemma halukkuutta mutta työnantajaleiri ei ole ollut halukas, ei ole päästänyt yhtään ihmistä lähtemään.

Sen verran korvaustasokysymyksestä, että ihmettelin silloin kun valiokunnassa käsiteltiin tätä, että mikä tässä on juju, kun työttömyyskorvaustasosta maksetaan 60 prosenttia ja tämä on kustannusneutraali. Missään vaiheessa ei valtiovarainministeriön asiantuntija osannut sitä kuvata, koska se on järjetön juttu. Jos sitä olisi voitu maksaa 100 prosenttia, eli työttömyyskorvaustaso, niin silloin minä olisin käsittänyt, että se on kustannusneutraali. Mutta minä en ymmärrä kun maksetaan niin vajavainen korvaus, että miten se voi olla kustannusneutraali. Eli tällä hetkellä se ilmeisesti tuo säästöä valtiontalouteen, jos jää vuorotteluvapaalle.

Ed. T i u s a n e n : Arvoisa puhemies! Pidän itse ed. Räsänen lakialoitetta todella hyvänä, ja se jatkaa sitä sarjaa, että täältä suuresta salista lähtee perusteltuja lakialoitteita eteenpäin. Toivon tällaiselle aloitteelle todella hyvää ja asianmukaista kohtelua. Se olisi hyvin tärkeä asia. Täällä on hyvin paljon perusteluita tuotu esille. Itse näen nimenomaan työn rasittavuuden perustelun hyvin keskeisenä, ja nimenomaan esimerkiksi hoitoalalla tämän tyyppinen malli on hyvin käyttökelpoinen.

Ed. R ä s ä n e n : Arvoisa puhemies! Totean vielä sen, että näen kyllä, että alhainen korvaustaso on varmasti se kaikkein suurin este vuorotteluvapaan käytölle, mutta tässä aloitteessani en halunnut ikään kuin tehdä koko remonttia vuorotteluvapaajärjestelmään, vaan halusin tuoda tämän yhden jäykkyyttä ja vuorotteluvapaan käyttöä estävän ehdon esiin sen takia, että todellakin selvityksissä on todettu, että lasten ja kodin hoito on se kaikkein tärkein asia, minkä vuoksi vuorotteluvapaalle halutaan jäädä.

Keskustelu julistetaan päättyneeksi.

Puhemiesneuvoston ehdotus hyväksytään ja asia lähetetään työasiainvaliokuntaan.

5) Valtioneuvoston tulevaisuusselonteko "Suomi ja Euroopan tulevaisuus"

Valtioneuvoston selonteko 3/1996 vp
Tulevaisuusvaliokunnan mietintö 1/1997 vp

Mietintö pannaan pöydälle puhemiesneuvoston ehdotuksen mukaisesti seuraavaan täysistuntoon.

P u h e m i e s : Eduskunnan seuraava täysistunto on keskiviikkona, ensi huhtikuun 2 päivänä kello 14.

Täysistunto lopetetaan kello 13.55.

Pöytäkirjan vakuudeksi:

Seppo Tiitinen
